

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felolós szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohányfőzsdékben.

A patronázs.

A bűntényeket elkövető emberek által a társadalom testén ejtett égő sebek meg-
orvoslására nem elégséges a bűnösök meg-
büntetése. Szükséges azoknak büntetésük
kiállása utáni jövőjükéről már csak azért
is gondoskodni, hogy újabb bűncselekmé-
nyeket el ne kövessenek, vagyis vissza ne
essenek a bűn posványába. Rendszerint,
aki egyszer megkötölte a börtön vagy
fegyház kenyerét s esetleg hosszabb időn
át szívta annak levegőjét: visszavágyik oda
nemcsak az ott kötött barátság tovább szö-
véseért, hanem mert újabb gondtalan életet
szerez magának egy időre. Akárhány fia-
talember alig hagyja el a börtönt, már 1—2
hét múltán ismét visszakerül oda, mert a
börtönben nem kell dolgozni, mégis meg
van jól-rosszul a mindennapi élelme, mo-
sása, ruházata, télen a meleg szobája. S
ha némi ügyességet árul el és írni tud, a
büntető intézetek vezetői felkarolják, kivé-
teles bánásmódban részesítik, mert jó
hasznát veszik.

Mit is csinálnak ezek künn az életben
egyebet, mint lopnak, hogy megélhessenek
addig, míg elcsipik őket és reá jönnek
bűncselekményeikre?! A társadalmat ne-
hezen lehet expiálni, nem felejt el évek
mulva sem, hogy x vagy y be volt csukva.

Az ily szerencsétlenek iránt nincs bi-

zalom, még a munkás embert is megkérdi,
az őt alkalmazni akaró, ha azt veszi észre,
hogy munkakönyvében a legutóbbi foglal-
kozásától nagyobb idő mult el, hogy a be
nem jegyzett időt hol és mivel töltötte, s
ha kielégítő feleletet adni nem tud, külön-
féle ürügyek felsorolásával elbocsáttatik.
Csak a véletlen, vagy külön ajánlás mel-
lett kaphatnak ezek a szerencsétlen embere-
k valamelyes alkalmazást, olyat, mely a
megélhetés legszükségesebb eszközeit sem
nyújtja. S ha erős feltevése többé vissza
nem kerülni oda, melyről nem szívesen
hall, ellenáll a kínálkozó alkalomnak, hosz-
szu időbe kerül, mire zöld ágra vergőd-
hetik.

Büntető törvénykönyvünk e nemű hiá-
nyain van hivatva segíteni az új büntető
novella, mely mult év végén lépven életbe,
az ugynevezett patronaget célozza felállítani.

A patronázs nem csak az államra ró
súlyos és fontos kötelességet, de a társa-
dalomnak is részt jelel — annak megte-
remtésére.

Az állam a gyermek-fogház felállítá-
sával nagy lépésekkel siet a kitzűzött cél
felé, a társadalom pedig a gyermekvédő
liga kebelében ad menhelyt és még külön
mozgalom van keletkezésben, mely felka-
rolja és megmeniti azokat, akikből a jó
való igyekezett még teljesen nem halt ki.
A rabsegélyző-egyesületek ma még szegé-

nyek. Az a néhány korona, mit a jobb
viseletű és szorgalmat kifejtett szabadulók-
nak nyújthat, nem való egyébre, mint arra,
hogy a vidékiek hazautazhassanak, vagy
legfeljebb egy-két napig fentarthatassák ma-
gukat.

Hát azután?

A szabadulónak pénze nincs, munkát
nem kap, élnie kell, mihez fogjon? Ha
falujába tér vissza, ott mindenki tudja,
hogy honnan jött, aki nem tudná, meg-
hallja a községházán, mert jelentkeznie
kell. Épp így, vannak a városban letelepü-
lők is.

Azért szükséges a társadalomnak oly
intézetet alapítani, melyben szabadulásokor
minden megtévedt ember képességének
megfelelő munkát kaphasson, hogy így
foglalkozáshoz jutván, hasznos tagja le-
hessen a társadalomnak.

Csak a megrögzött bűnös vágy vissza
a börtönbe. Vegye tehát kezébe a patronázs
kérdését városunk vezetőisége, sok huma-
nitárius intézményeink közé bizvást be-
illenék egy olyan *foglalkoztató* intézet, mely
a még teljesen el nem szállt embereket
felemelje s nekik otthont nyújtson, hol a
mindennapi kenyeret a becsületos munka
édesítse meg.

Régácsi.

Washington.

— A Fejérmegyei Napló eredeti tárcája.

Az Egyesült Államok szabadság irata
így hangzik:

Ha az emberi események folyásában szük-
séggé válik, hogy egy nép szétszakítsa a poli-
tikai köteleket, mely őt eddig egy másik néppel
összekötötték és hogy elfoglalja a föld népei kö-
zött azon különálló és egyenrangú helyet, mely-
nek bírására a természetnek és a természet Is-
tenének törvényei följogosítják, az emberiség vé-
leménye iránt való köteles tekintet megkövetelja,
hogy a nemzet fölírja azon okokat, melyek őt
az elválásra rábírják. Magukról értelműeknek
tartjuk azon igazságokat, hogy minden ember
egyenlőnek lett teremve és hogy a Teremtő min-
denkit bizonyos elidegeníthetetlen jogokkal aján-
dóhozott meg s ezek közé tartozik az élet, a sza-
badtság és a boldogságra való törekvés. Ezen
jogok biztosítására kormányok létesíttek az em-
berek között, melyek jogos hatalmukat a kor-
mányozottak közmegegyezéséből nyerik. Hogy ha
valamely kormányforma ezen célokra nézve vég-
zetessé válik, a népek joga van megváltoztatni
vagy eltörölni azt és új kormányzatot alakítani,

oly elvekre fektetvén annak alapjait és oly módon
szervezvének annak hatalmát, a hogyan legjobban
véli állala elérhetni biztonságát. Az okosság
mindazonáltal azt fogja diktálni, hogy rigóta
álló kormányformákkal ne változtassunk élegtelen
és muló okok miatt és emek megfelelően minden
tapasztalat azt mutatja, hogy az emberek in-
kább hajlandók tűrni, míg csak tűrni lehet a
bajokot, mint fölkelni és eltörölni azt a kormány-
formát, melyhez hozzá vannak szokva. De hogy-
ha egy folytonosan ugyanazon szenvedő alanya
irányoztat visszatelelések és bitorlások hosszu so-
rozata meggyőzi őket, hogy föltétlen despotizmus
alá akarják vetni, akkor joga, kötelessége a nép-
nek, hogy elvessze az ilyen kormányzatot és új
biztosítékot keressen jövőnd biztonságának. Ilyen
volt eddig ezen gyarmatok békés útrése és ilyen
most a szükségesség, a mely arra kényszeríti
őket, hogy megváltoztassák eddigi kormányzatuk
formáját. Nagybritannia jelen kiváltságának törté-
nete folytonos jogfosztás és bitorlások története,
melyeknek határozott célja az volt, hogy abszolút
szarnokságot teremtsenek ezen Államok fölött.
Hogy ezt bebizonyítsuk, bocsátjuk a tényeket a
pártatlan emberiség ítélete alá.

(Itt következik a tények felsorolása.)

Mindzeknél fogva mi, az Amerikai Egye-
sült-Államoknak kongresszusba összegyűlt képi-
selői, a világ legfőbb Itélőbiráját hívjuk tanuságu
szándékaink tisztasága mellett és ezen tartomá-
nyok jó népének nevében és hatalmával fogva
ünnepélyesen kinyilatkoztatjuk, hogy ezen Egye-
sült Tartományok szabad és független államok;
hogy azok föl vannak olava a brit koronának
való mindenféle függés alól és hogy minden
összefüggés azok és Nagybritannia között tökéle-
tesen megszünt; hogy azok szabad és független
államok, melyeknek teljes joguk van háborút
indítani, békét kötni, szerződéseket kötni,
a melyeket más független államok tesznek. És ezen
nyilatkozat fontársáért, erős bizalommal az
isten Gondviselés párvifogásában, egymásnak
kölcsonösen leköljük életünket, vagyónkat és
becsületünket. (Övenhat aláírás.)

A Capitolium a mi képviselőházunkhoz
hasonlóan magában foglalja a kongresszust,
vagyis minden állam kiküldött képviselőjé-
nek testületét, s a szenátust, amely a mi fő-
rendházunknak felel meg. Sokat nem írok
róla. Elég, ha megemlítem, hogy impozáns
óriási épület, nagyrészt fehér márványból
építve. Középen egy 82 méter magas kupola-
terem emelkedik, amelynek ívei alatt az

Sövegjártó János

vászon kereskedése

Székesfehérvár, Barátok épülete.
Nagy választék agy- és asztaljenűekben,
színes és fehér barchetok sth.

olcsó, szabott árak mellett.

Mal lapunk 4 oldal.

00000511

UJDONSÁGOK.

Egy havi közigazgatás.

A városnál.

A város közigazgatási bizottsága Széchenyi Viktor gróf főispán elnökletével folyó hó hó 13-án tegnap d. e. 10 órakor tartott ülést. Az ülés semmi kiemelkedőbb dolgot nem vett tárgyalás alá, a múlt havi közigazgatás megemlítettőbb mozzanatai a következők:

Kerekes Lajos dr. ügyben tett előadási jelentésében néhány kihágási felelősséget vettek tárgyalás alá. A tárgyhoz hozzászólt Lits Ferenc, aki kifogásolta, hogy a kihágási ügyekben szokásos törvényes eljárásokkal nincsenek tisztában a felek s így megtörténik, hogy éppen a törvénybeli tájékozatlanság folytán sok kárt szenvednek. Saára dr. polgármester ígéretet tett, hogy erre felhívja a kihágási ügyosztály vezetőjének figyelmét.

Bierbauer Viktor dr. főorvos jelentését a lapunk más helyen közöljük. A főorvos emelkedett szellemű jelentésben számolt be nemzetközi orvosi kongresszusról s egyéni tapasztalatairól. A jelentést lelkes örömmel vette tudomásul a bizottság.

Az állatorvosi jelentéshez hozzászólt Csöppenczy Mihály dr. kifogásolva, hogy a sertésárlatok alkalmazásával lehetetlennek van téve a szükséges sertésforgalom. Ennek a lehetőségét kívánja kieszakoztatni. A felszólalásra a főállatorvos megnyugtató feladatot adott.

A pénzügyigazgató jelentése a szokásos sablonos keretek közt mozgott.

A főmérnök jelentésénél a főispán tett észrevételeket. A vasuton levő hordárok ruházata feltűnően gondatlan, másrészt a számuk se kielégítő a nagyobb forgalom lebonyolításánál. Az észrevételeket magáévá tette a bizottság s ez értelemben állnak.

A tanfelügyelő azt kívánta, hogy az analabéta kereskedő tanulóknak az ipariskolába való áttételéről gondoskodják a bizottság. Az indítványt

Egyesült-Államok történetét ábrázoló képek vannak elhelyezve. Akár a külső dísz, akár a belső berendezés fényét tekintem azonban, a mi magyar képviselőházunk imponáns szépségét se a washingtoni, sem pedig a világ egyetlen képviselőházáé nem éri fel. Sokat, nagyon sokat láttam életben közülük s ezt az elsőszéket a magyar képviselőház számára — azt hiszem — bátran átengedhetjük, — ha egy kívándorló ország lakosságának törvényhozó háza is.

A képviselőház éppen ülést tartott. Természetesen siettünk az érdekes területre, a hol a haza bölcsői egy akkora ország számára hoznak törvényeket, mely csak Spanyolország területével kisebb egész Európánál s a melynek lakossága megközelíti most már a 100 milliót. A tanácssterem a mi régi képviselőházunk nagyterméhez hasonlít, csak hogy nagyobb annál, a mennyeiben közel 500 képviselőnek jut benne kényelmes hely. Az elnök, egy borotvált bajszú, szakálás öreg ur, akár a mi néhai Podmaniczky Frici bárónk, állandó alakja az amerikai élelapoknak. Ez azonban nem azt jelenti, mintha az öreg ur nem okosan intézné a dolgát. Az ülést imádsággal nyitja meg, azután nem csöngöt, hanem fakalapáccsal ad jelt s int csöndre. A képviselők, akár a magyar képviselőházban, kedélyesen diskurálnak s a gyengébb hangú szónokok nem is erőlködnek azon, hogy a zsongást túlkiabálják. A szónokok nem beszélhetnek soká. Legfeljebb egy negyed óra, vagy félóra a szpicelési idő. Ha valaki ennél tovább igénybe veszi a tisztelt Ház türelmét, az elnök erőlyesen lekalapálja s figyelmezteti, hogy csak a t. Ház engedelmével beszélhet tovább. Ha a Ház megadja az engedelmet, a szónok tovább folytathatja beszédét; ha nem engedi meg, kénytelen leülni. A képviselők tehát néhai úgy beszélnek, mint minálunk idehaza, hogy a szónoki frázisok hatáskelő virágaival ékesítik fel ma-

elfogadják. Almásy Ferenc vezetőtanító lemondásával megürösödött állás betöltésénél választási elnökül Diebala Györgyöt küldötték ki. A választás határideje még nincs megállapítva.

A vármegyénél.

A vármegye közigazgatási bizottsága ma d. e. 10 órakor ülésezett a főispán elnökletével. Több érdekes eszme vetődött fel az ülésen, a melyekkel érdemlegesen s behatóbban fogunk foglalkozni. Az ülés váza a következő volt:

Az alsópán jelenti: a Szent György kórház elmemegfigyelő osztályán a létszám 15. A bizottság akcióját, mely szerint a sertésárlatok határainak megfelelőbb berendezését kérték a miniszterrel, a miniszter kedvezőtlenül intézte el. A jelentéshez sokan szótlank hozzá, kifogásolva azt a sajnálatos állapotot, hogy 140.000 korona hiány, illetve tartozás észlelhető közüti alapunkban.

A pénzügyigazgató szerint kincstári követeles volt 437893 75 k., erre befizettetett 2679170 k. 83 f., hátralék 1697722 93 k.

A főorvosi jelentés szerint házasságra lépett a múlt hó folyamán 56 pár, született fiú 364, leány 357, összesen 725. Meghalt 222 fiú, 205 leány, összesen 427. A születési többlet 292. Beteg volt 3550 egyén, a lakosság 15%. Az egészségügy a múlt hóhoz képest kedvező volt. A kórház betegeknek létszáma 326 volt.

A főmérnök jelentésével kapcsolatban a vármegye utárlózata került megvitatás alá. A témát kimerítőbben fogjuk tárgyalni.

— Személyi hírek. Özv. Zichy Jánosné grófné leányával Zichy Luiza grófnővel hosszas üdülés után a napokban visszaérkezett Nagylángra. A nemes szivéről ismert grófné az üdülés idején fiának Zichy gróf pécsi püspöknek szentlászlói gyönyörű fekvésű birtokán tartózkodott s láthatólag felüdülve érkezett vissza az ősi Zichy kastélyba.

Prohászka Ottokár dr. megyéspüspök

gukat. Itt a dologhoz kell szólni. Közbenközben gyakran történik, hogy az ellenfél közbeszóll. A megszólítás rendszeren ez: pl. The gentlemen to Ohio, az Ohioi ur ezt meg ezt mondja stb. Erre a szónok rögtön megáll, meghallgatja az ellenvéleményt s azonnal felel rá. Szóval nem annyira dikciózna, mint inkább társalogna. Az unalmas, egyhangú beszédek között hallottam azonban két tüzes geszedet is, amelynek páthosza akár Ugron Gáboréval is összemérhető lett volna. Az ellenfelek azonban nem annyira a szívhöz akarnak szólni, s úgy meg győzni egymást, hanem inkább irítással vagy gunnyal ütnek ki ellenfeleiket a nyeregből. Ez a legerősebb fegyvere az amerikának, erősebb még az okoskodásnál is. Az újságok hasonlóan ilyen eszközökkel dolgoznak s minden számuk telve van egy csomó tréfás ötlettel. Ha valakit ügyesen kifiguráztak, a karzat, a szép hölgyek kirakata és facér urak serege vigan tapsol és éljenek.

A tárgyalás anyaga benűnkét magyarokat is érdekel, amennyiben a vámtarifa reformjával foglalkozik. Az Egyesült-Államok törvényhozása a köztársasági Taft irányítása alatt le akarja szállítani a magas vámokat, hogy ezáltal a szegény népet olcsóbb élelemhez, ruházathoz stb. juttassa. Ez persze nem tetszik a milliommosoknak, akik félnek az idegen konkurrenciától s féltek a maguk biztos árait. Elkövetnek mindent, hogy a javaslat törvényre ne váljék. Erőlködésük azonban sikertelen volt, Taft elnök irányítása győzött. Érdekes, hogy mindez a magyar kívándorlással is összekötésben van, amennyiben ha kevesebb gyár épül, kevesebb kívándorló kap kenyeret s maguk az amerikaiak akadályozzák meg azt, aminek mi hasztalanul akarunk gátat vetni.

(Folyt. köv.)

tegnap d. u. Lovasberénybe utazott, hogy a súlyos betegségben szenvedő Csirák An-talné rófnét meglátogassa. A nemes grófné szenvedő állapota iránt általános részvét nyilvánul.

— Bórmálás Nagylángon. Prohászka Ottokár dr. megyéspüspök vasárnap d. e. Nagylángra érkezett, hogy ott a bórmálás szentségét ki-ossa. A kastély bejáratánál diszkepuval várták, Zichy János gróf v. b. t. tanácsos családjával fogadta Ő Méltóságát. 9 órakor a hívek ün-nepélyesen kísérték a püspököt a templomba, a hol a nép szívéhez szóló kedves beszédben magyarázta meg a bórmálás jelentőségét, azután szentmisét mondott, végül pedig körülbelül 200 hívőt megbórmált. Bórmálás után fogadta a helyi és környékbeli intelligencia, illetőleg a grófi uradalmak tisztikarának küldöttségét, a kiknek nevében Halmi Nándor urad. intéző igen szép beszéddel üdvözölte a főpásztort, a ki viszont arra kérte őket, hogy az intelligencia segítse az egyház szolgáit nemes munkájukban. Délben Zichy János gróf diszbedet adott a megyéspüspök tiszteletére, a melyen különös jelentőséget tulajdoníthatunk azoknak a szavaknak, a melyeket a megyéspüspök Zichy János gróftól és családjától elvett monddott s a melyeknek különösen most, mikor egyesek Zichy János gróf szegedi beszédét éles, legtöbbször túlzott és indokolatlan kritika tárgyává teszik.

— A magyar katolicizmus legnagyobb tisztelettel és hálaival tekint vissza Nagyméltóságod mult-jára, — mondotta a püspök — arra a diós munkára, a melyet a magyar katolikusok érdekeinek védelmében s különösen a magyar ifjuság megmentésében, a Szent Imre egyesület életrehozásában önfeláldozólag, tisztá, önzetlen meggyőződéssel végzett. Ez azonban a mult, de Nagyméltóságodat a jövő emberének szóltok nevezni. Mi hisszük, mi bizton reméljük, hogy az lesz s nagy megnyugvá-sunkra fog szolgálni, hogy Nagyméltóságodat, a magyar katolicizmus büszkeségét, fényét, kincsét továbbra is a mi katolikus ügyünk élén küzdeni látjuk.

Mi nagy fontosságot tulajdonítunk Prohászka Ottokár dr. megyéspüspök szavainak. A magyar katolikusoknak — tudja mindenki — ő az egyik elismert vezére. A mikor szól, a próféta lelkét halljuk a szavából. Az ő szavai irányadók azoknak, a kik Zichy János gróf szavait az ő intencióitól eltérőleg magyarázták s ha másrészt Prohászka püspök az ő nagysúlyu kijelentéseivel a legteljesebb bizalom, az elismerés, ragaszkodás elveit hangoztatja, ez utmutató lehet mindazoknak, a kik a magyar katolicizmus jövőjét jóakaróan látják s elég éles ítélet azok ellen, a kik oly bőségben látják az erőket, hogy a legjobbakat nem átalják elidegeníteni nemes ügyünköt s a kik okosság helyett beretvával kezelik a katolicizmust.

— Hymen. Greif József érseki uradalmi intéző (Kéles) f. hó 11-én vezette oltárhoz a Nemes-Nádudvari plebánia templomban Horváth Janka kisasszonyt, néhai Horváth Dezső ügyvéd leányát. Násznapok voltak: Tóth Dezső és Buchányi Kálmán érsek uradalmi főszámvévo.

Tommy Barna az Osztrák Magyar Bank hivatalnokja eljegyezte Horváth Gabriella kisasszonyt, sárkeresztúri tanítónőt néhai Horváth Dezső ügyvéd leányát.

— **A nemzetközi orvosi kongresszuson** a hivatalos kiküldötteken Lauschmann Gyula dr. és Bierbauer Viktor dr. főorvosokon kívül vármegyeinkből részt vettek: Dr. Bruck Ferenc nagyperkátai, dr. Varga István martonvásári és dr. Kardos felcsúti orvosok.

— **A Halley-féle üstökös.** *Terbán Lajos* dr. az ógyallai csillagvizsgáló tudós asszisztense, városunk szülőtte, lapunk barátja küldötte be hozzánk ezeket a nagy értékű sorokat, a melyek — hiszünk — olvasóinkat is fogják érdekelni.

A laikusok sokszor ostromolják a csillagászt azon kérdéssel, mikor lesz látható igen fényes üstökös. Ez teljes határozottsággal feleli 1910, 1985 és így tovább 75 évvel nagyobb számú években. Ez a 75 évi keringésű idővel bíró üstökös a híres Halley-féle világcsavargó. Legutóbb 1835-ben látták, pontos helyzet meghatározásokat végeztek rá és ezek alapján szigorúan megállapították, hogy pályája zárt görbe, „ellipszis”, melyet már igen sokszor befutott a világűrben. Ezt az üstökösöt már Krisztus Urunk előtti időben is látták. Ez volt a legelső üstökös, melyről legrégebben tudják, hogy zárt pályán kering.

A csillagászok határozott feleletét megerősíti Wolf Miksa heidelbergi csillagász szept. 12-iki reggel 2 óra 7 perckor végzett megfigyelése, mely szerint az „Orion” csillagzat felett 17 fokra megtalálta Halleyt 16-od rendű ködfolt alakban. Egyuttal helyét is meghatározta. E megfigyelés a számító csillagász fáradságos munkájának fényes elégtételt adott, mert a megfigyelt hely csak 2 ipercnyire tér el az előreszámítottól.

Már ez év tavaszán keresték a számítás alapján az amerikai csillagászok óriási távcsöveikkel, melyeken még 18-adedrendű csillagok is látszanak, de eredménytelenül, mert akkor még a legnagyobb távcső sem volt képes a fényét látható módon összegyűjteni. A nyári hónapokban az észlelést, kutatást be kellett fejezniük, mert vándorunk a nappali égbolton tartózkodott. Wolf kitűnő óriási reflektora, dacára, hogy üstökösünk helyzete még mindig kedvezőtlen, a reményen felül elégitette ki a feszült figyelemmel várakozó csillagászokat. Üstökösünk néhány hónap múlva a szerényebb berendezésű csillagdákon is észlelhetővé lesz, mert fénye folyton nő, erősen közeledik a Naphoz. *Legközelebb jut a Naphoz 1910 áprilisban, mikor már szabad szemmel is jól látható.* A csillagászok még mindig reménykednek, hogy ezuttal is igen fényesnek látják ezt a „petroleum hordót”, — miként egyik híres magyar csillagász nevezi alkotó elemeik után az üstökösöket. Nem lehetetlen azonban az, hogy nagy bolygóink nagyobb tömegeket lekasaboltak belőle erős vonzás folytán. Most már csak az lesz a csillagászok a legnagyobb érdeklődése.

— **Tanulmányutón.** A polgármesterek kassai kongresszusáról hazatérőben *Sáára* Gyula dr. polgármester és *Winkler* Vilmos városi főmérnök megtekintették a szépen fejlődő Miskolc városának köztisztviselői elsősorban azokat az intézményeket, amelyeknek létesítése városunkban aktuális. Ezek a közintézmények a szemétképző telep, a sertésszűrőszék és a vágóhid. A miskolci sertésszűrőszék és vágóhid a maga célszerű berendezésével hasznos utbaigazítást adott a városunkban létesítendő hasonló intézményekhez.

— **Uj ipariszkolai tanítók.** Ma délelőtt ülést tartott az ipariszkola bizottsága, amelyen betöltötték az üresedésben levő iparisz. tanítói állásokat. A bizottság tanítványa választotta Rónai Lászlót (12.) Weisenfeld Jánost (11) és helyettes tanítónak alkalmazta Csendes Gézát. (3)

— **Ref. templom megállása.** Lovasberényből írják: A szépen restaurált lovasberényi ref. templomot vasárnap adta át hivatalának Bakcsy Sándor ref. szuperintendens fényes ünnepségek közt. A szuperintendens szombat délután 5 órakor érkezett meg, kit a határban díszes banderium és a község előjárósága fogadott Marton György jegyzővel az élén. Bent a faluban pedig a templom előtt diadalkapu volt felállítva s a térségen fehérbe öltözött leányok élén Urházy Ilonka csokrot nyújtott át a szuperintendensnek. Itt Urházy Lajos ref. lelkész üdvözölte. Bakcsy szíves szavakban köszönte meg e szép fogadtatást. Vasárnap 9 órakor kezdődtek az ünnepségek üdvözlésekkel. Délben fényes ebéd a ref. lelkésznel, délután pedig fényesen sikerült népmulatság volt.

— **Kinevezések a vármegyén.** Az elhalálozás folytán megüresedett iktatói állásra *Pételek* Ferenc közigazgatási irattárnokot, az irattárnoki állásra *Zsigray* Pál l. o. irnokot, az irnok állásra *Gruber* Sarolta díjnokot nevezte ki a főispán. Az ekként üresedésbe jött díjnoki állást *Mészöly* Teréz kisegítő díjnokkal, a lemondás folytán megüresedett díjnoki állásokat *Mészöly* Erzsébettel és *Dunay* József volt ceceli jegyzővel, aki ezen felül még kegydíjjal is élvez, töltötte be az alispán.

— **Felfüggesztés.** *Sáára* Gyula dr. polgármester a belvárosi kántori állásától felfüggesztette ma Ketskés Elek. Ketskés Elek, ámbár egy előbbi beadványával maga is elismerte, hogy a városi hatóságtól függ, mégis midőn *Sáára* Gyula polgármester öt több rendből mulasztásai és szabálytalan eljárásai miatt kihallgatni akarta, a felelet megtagadta és a város első tisztviselőjével szemben oly kihívóan viselkedett, hogy arra csak egy válasz lehetett, a felfüggesztés. Ez azonban — a mint halljuk — csak az első lépés Ketskés megrendszabályozására, a mely után egy egész sereg mulasztás és szabálytalanság várja a megtorlást. A polgármester megindította Ketskés ellen a fegyelmet megelőző vizsgálatot.

— **Elhalasztás.** A telefonhálózat ügyében tartandó értekezletet folyó hó 24-én d. e. 10 halasztották el.

— **Nyugalombavonult tanítók.** Janky János csóri, Hajas Mihály dunapentelei, Parcel Imre iszkaszentgyörgyi tanítók és Kajovszkyné Mocsónoky Teréz móri polgári iskolai tanítónő szept. hó 1-ével nyugalomba vonultak.

— **Temetés.** A résztvevők nagy csoportja kísérté siri nyugalombába Heiszler Géza nagylángi jegyzőt vasárnap délután. A temetésen megjelent Zichy János gróf v. b. t. tanácsos is, a ki a gyászoló családnak intézett meleg hangu levelemben szép szavakkal emlékezett meg az elhunytól, a ki neki egykor iskolatársa volt s a kit talán sokan félre is ismertek.

— **A vármegye szállítói.** A vármegyénél 1910. évre a szállásokat a következők nyerték el: szolgai egyenruhák készítését Rosenthal H. utóda helybéli szabó, a szolgai csizmak készítését Horváth Mihály helybéli csizmadia, a tűzfát Pollák Gusztáv és társa, az irodaiszereket Kubik Lőrinc, a gyertyát Kovács Pál szállítja.

Tankönyvek az összes iskolákba, a legújabb kiadásokban kaphatók Klökner Péter cs. és hir. udvari könyvkereskedésében Székesfehérváron.

— **A móri „pálinkamorzgózás.”** Illetékes helyen veit értesüléseink szerint jelezhetjük, hogy a szezoncióvá felfújt móri eset nélkülözni a valószínűséget abban az értelemben, mint laptársaink, a Sz. F. U. és Sz. és V. a szövetezetek ellenében érthető ellenszenvvel tárgyalják. A vizsgálat szerint az elhunyt Prohászka Jakab alkoholistá volt s éppen nem bizonyos, hogy a szövetezetben vásárolt pálinka idézte elő halálát. Majd a vizsgálat mindent kiderít, addig azt ajánljuk laptársainknak, hogy az igazság ér-

dekében, hallgassanak és ne dobálják sárral a szövetezet népméltóságát, intézményét. Az esetről a Mór és Vidéke, melynek szerkesztője mint legmelleleg megjegyezzük, izr. vallásu. a. következőket írja:

Utána jártunk a dolognak és kijelentjük, hogy a halálesetnek még akkor sem volt oka a szövetezet, ha tényleg meliálkohaót öntött volna a szerencsétlen kádárségéd poharába. Ugyanis a szövetezet f. évi április 29-én kapott a fővárosi központi szövetezeteltől 137 liter rumot 1 kor. 40 fillérral, tehát a rendesnél nagyobb árban számitva. Ebből elfogyott szeptember 4-ig 104 liter, a megmaradt 33 liter pedig a hatóság elkobozta. Hogy ez a rum faszeszből készült-e, vagy nem, még csak ezután deríti ki a vegyvizsgálat és ha kiderülne, hogy bűn forog fenn nem-e a központon terheine inkább, mint a szövetezetet? De eddig még egyáltalán nem derült ki semmi. Még nincs bűnös, tehát nem is ítéltetünk el senkit. — Borzasztó volna, ha kiderülne, hogy a központ ismerte a faszes hatását. Hogy az abból készült és helyben is utazók által literenként 60—70 fillér árban kínált 60 fokos rumot 1 kor. 40 fillérért, tehát 100% nyereséggel szállította volna a vidéki szövetezeteknek. Mi nem gyanúsítunk senkit. Bevárjuk a vegyvizsgálat eredményét, azután ítéltünk.

— **Alba mozgófénykép színház.** (Vásártér.) Minden hétfőn és csütörtökön műsor változás. Első rendű filmek, aktuális újdonságokkal. Minden szerdán, pénteken és szombaton katonazene. Vasár és ünnepnapokon d. u. 5 órakor gyermekelőadás, belépő-díj gyermekeknek 20 fillér bármelyik helyre. Jövő héten a Reimsi repülő gépek versenye, kerül bemutatásra. Az előadások kezdete este fél 9 órakor.

— **Öngyilkosság.** A szomorú krónika egy újabb és megdöbbentő esettel szaporodott. Tegnap reggel gyorsan terjedt városunkba a hír, hogy egy fiatal, feltűnően szép, jobb családhoz tartozó asszony öngyilkossá lett. Ring Ferenc városi javadalmi ügynök 32 éves neje, szül. Bauer Berta reggel azzal az ürüggyel kérte el Nyáry Béla javadalmi ügynök forgópisztolyát, hogy férjének szüksége lesz rá. Azután hazament Palotai-u. 19 sz. a lakásába, kis 9 éves fiacskáját kituszkolta a szobából, magára zárta az ajtót, előbb egy próbálövést tett, a padlózatba lőtt, azután pedig szívének irányította a fegyvert s egyetlen lövés után holtan terült el a padlón. A házbeliek figyelmesek lettek a lövés zajára, de mivel az ajtón behatolni nem lehetett, a rendőrség közbejöttével az ablakon keresztül hatoltak a szobába. Sulyok János rendőrbiztos, majd Simon Sándor tit. főkapitány és Bierbauer Viktor dr. főorvos megtették a hatósági intézkedéseket s a már hidegültű kezdő hullát a városi hullaházba szállították. Hogy mi okozta a szerencsétlen asszony szörnyű elkésredését, a mely a borzalmas halált választotta vele, határozottan nem lehet tudni. Valószínűleg családi békétlenség, a mit az asszonyi nyelvek imígy fejeztek ki: a férj erre szekerezett, az asszony arra számkapozott, denikve egy fiatal, jobb és szebb sorsra hivatott asszony szomorú halott lett s négy apró gyermek árván megy a korporsó után.

Jégszekrények, gyermekágyak, kocskik és vasbutorok valamint takaréktűzhelyek nagy választékban állandóan raktáron Márkus Simon Fia cégnél Jókai-utca 16.

Piaci árak:

Buza	27.20	26.90	K
Rozs	18—	17.90	K
Árpa	14.80	13.70	K
Zab	15—	14.80	K
Tengeri	16.60		K
Bab	19—		K
Burgonya	6—		K
Szóna	8.20	5.80	K
Szalma	6—		K
Marhabús	1.20		K
Zsir	1.80		K
Cukor	0.80		K
Bor (1 hl.)	36.00		K

— A város közegészsége Bierbauer Viktor dr. főorvos jelentése szerint a lefolyt augusztus hónap jónak volt mondható. Nagy születési számmal, kevés halálozás áll szemben. Járvánnyá fajulható kórok csakis szórványosan mulatkoztak. A halálozások számát igen fokozta a csecsemők nyári bélhurta, mely bántalmas jelelhetem meg a hónap uralkodó betegségének. Három jelentett hasi hagymáz eset közül egy nem bizonyult annak. A másik kettő is már a javulás útján van. Született 109. Ebből törvényes fi 51, nő 51. Törvénytelen fi 5, nő 2. Ikerpár 1. Halva született 4. Házasságkötés 32 pár. Elhalt 75, és pedig fi 37, nő 38. Ebből 7 éven alul volt törvényes fi 13, nő 18. Törvénytelen fi 2, nő 1. A kórházaknak 11 halottja közül 5 volt idegen. A születések a halálozásokat 34-el mulják fölül. Ha a halottjaink közül az 5 idegen kórházi halottat leszámítom, úgy a népesség szaporodás 39 lesz.

Nevezetesebb halál okok: Veleszületett gyengeség 7, bélhurut 26, tüdőlob 5, tüdővész 10 (ebből 2 idegen) guta 2, aggkór 4, öngyilkosság 2.

Fertőző kórok állása: Vörheny maradt 1, gyógyult 1. Szamárhurut megbetegedett 2, maradt 2. Kanyaró maradt 5, szaporodott 7, összesen 12, gyógyult 11, maradt 1. Difitritis megbetegült 1, gyógyult 1. Hasihagymáz megbetegedett 3, gyógyult 1, maradt 2 gyermek (a kültekken.)

— Vasutasok Tornacsapata. f. é. szeptember 18-án (szombaton) a Latzkovits-féle vendéglőben szabadelőadással, szavaltatokkal, táncval és tréfás monológokkal egybekötött kedélyes estélyt rendez, melyre a n. é. közönséget tisztelettel meghíva a rendezőség. Kezdeti este 8 órakor. Belpó-díj nincs. Műsor ára 50 fillér. A tiszta bevédelem a tornaszerek beszerzéséjébe javára fordítatik.

— Mentők munkája. A székesfehérvári Önkéntes Tűzoltó-Egyület Mentő-Csapatának augusztus havi működése: Első segítséget nyújtott 93 alkalommal a következő eseteknél: sérülések 8 eset, belső bajok 4. Ezen kívül igénybe vették 21 alkalommal és pedig: megítélés 4, elmebeteg szállítása 1, vaklátna 3. Mozgóórság volt, színházban 1, tömeges balesetnél 2, egyéb helyütt 1, 1909 évi augusztus havi összműködés 118 esetben működött közre.

— Cimbalomtanfolyam. Értesítem a nagyérdemű közönséget, hogy tanítványokat cimbalomra elfogadok — lakásomon Székesfehérvár, Halász-utca 3. szám (saját ház), vagy a házon kívül — elméleti és gyakorlati oktatásra úgy gyermekeket és felnőtteket, mint kezdőket és haladókat. Kiváló tisztelettel Propszt Emília okleveles cimbalomtanárnő.

— Gyermekszáj: Tanító: „Hol fordul elő a szarvas?” Kis tanuló: „Az erdőben” Tanító: „És a?” Tanuló: „És a Schichtszappanon.” Tanító (mosolyogva): „Helyes! De én a hegyeket gondoltam. Tehát a szarvas hegyeken és az erdőben fordul elő” — „És a Schichtszappanon”, kiáltott a kis társaság egyhangúan és vidám nevetéssel. Ekkor már a tanítónak is kellett nevetni.

— Garázda katonák. Tegnapelőtt reggel 3 óra tájban egy uhlanus tizedes és egy közember nagy riadalmat okozott a különben sem csendes és rendes Könyök-közben. Kihuzott karddal megvagdalták a rendőri felügyelet alatt álló lámpásokat, leverték a villamos lámpákat. A közkatona később újból megjelent, s karddal kezében Pinke Istvánné házat s annak ablakait összezevissza vagdalta. A garázda katonák ellen a az illetékes katonai hatóságoknál megtétetett a fejelentés.

— Rövid hírek.

A bűnösök. Rácz József 82 éves csókai honvédet elgázolta egy kocsi. A csendőrök nyomozták, hogy a bűnösök Pravec Antal és Rádi József gánti lakosok voltak.

Betörés. Bus István seregélyesi gözmalmba betörték és elémelték 140 korona értékű sziját. A betörőt keresik.

Halál a bányában. Korádi István 58 éves csákvári lakosra reászakadt a homokbánya partja. Holtan vették ki a föld alól.

Anyakönyvi statisztika.

1909. augusztus hó 28-ától 1909. szeptember hó 11-ig.

Születés. Született: 20 törvényes fiu, 19 leány, 2 törvénytelen fiu, 0 leány, 0 halvaszületett törvényes fiu, 3 leány 0, törvénytelen fiu 0, leány 0. Összesen 44.

Halálozás. Elhalt: 7 éven aluli 9 törvényes fiu, 6 leány, törvénytelen leány 1, 7 éven felüli 7 férfi, 9 nő. Összesen 32.

Eszerint a születés a halálozást 12-el mulja felül.

Meghaltak:

Nott Katalin r. k. 15 napos, Zámoly-u. 22. — Kalmár Julianna ref. 2 éves, Csutura-u. 26. — Mráz Jánosné Kronhoffer Irén r. k. 23 éves, József-u. 2. — özv. Mennye Jánosné Vadász Rozália r. k. 52 éves, Rácz-u. 39. — Zöld Katalin r. k. 4 hónapos, Szárca-u. 32. — Arany József r. k. földm. napsz. 41 éves, Széchenyi-u. 126. — Sümegi Lajos r. k. DV. asztalos, 45 éves, Felsőkirálysor 28. — Bolehovszky Mária g. kal. 2 hónapos, Budai-ut 38. — Pap József r. k. asztalos segéd 55 éves lakása ismeretlen. — Kátszer Gyula r. k. vendéglős 40 éves, Saiget-u. 1. — Laszcsik Elemér r. k. 16 hónapos, Gyümölcs-u. 26. — Vianer Henrikné, Fekete Mária r. k. 61 éves, Szeder-u. 1. — Nagy István r. k. 13 hónapos, Kortalja-u. 6. — Horvát Mária r. k. kőbor cigányne, 51 éves sóstói cigánytelep. — Weisz Vilmos izr. gabona-ügynök, 68 éves, Liget-sor 0. — Virág Károly r. k. 11 hónapos, Rácz-u. 37. — Dirisey Gyula r. k. 5 hónapos, Palotai-u. 15. — Ungár Ignác izr. házoló 68 éves, Szunyog-utca 3. — özv. Makó Józsefné, Kocsis Mária r. k. 70 éves, Deák Feronc-u. 3. — Balog Erzsébet r. k. 20 éves, Öreghegy. — Miholits Lajos r. k. 4 hónapos Kert-u. 18. — Mráz János r. k. 3 hónapos, József-u. 2. — Tőke Borbála r. k. 5 hónapos, Ráczszerűk. — Tóth Matild r. k. 19 hónapos, DV. munkástelep. — Balogh Julianna r. k. 2 hónapos, Sár-u. 10. — özv. Ertl Józsefné Bauer Erzsébet r. k. 77 éves, Budai-u. 78. — özv. Egyed Istvánné Máté Rozália r. k. 62 éves, Széchenyi-u. 75. — Tierck Kálmán r. k. 6 éves. — Horák József r. k. 4 hónapos, Széchenyi-u. 66. — Grósz Kálmán r. k. rzsűtő mester 52 éves Haltet 16. —

Baldef Mária r. k. 19 éves, Öreghegy 88. — Csitke József ág. h. ev. 1 éves, Ráchehy 1192.

Kihirdetések.

Holpár István lakatos segéd, Gyümölcs-u. 21 és Erdélyi Mária, Temető sor 2. — Balogh Lajos máv. halauz Kaposvár és Szőke Erzsébet Horog-u. 2. — Nagy István földm. napsz. Öreg-u. 35 és Tégliás Erzsébet Öreg-u. 35. — Szemeli Ferenc asztalos segéd és Rákos Borbála Széchenyi-utca 15. — Kovács István DV. kalauz, Széchenyi-u. 116. és Mészáros Mária, Széchenyi-u. 148. — Zimmermann György cs. és kir. udvari szolga, Budapest és Niedermahr Erzsébet, Széchenyi-utca. 7. — Köstler Henrik cs. és kir. főhadnagy Budapest és Rauscher Janka DV. tisztalak.

Műtrágya

a legjobb és legjutányosabb árban kapható a helybeli keresztény fogyasztási szövetkezet fő és fióktüzletében.

Füzetlet: Szőgyény-utca. 1.

Fióktüzlet: Zámoly-utca 33.

Schicht szarvasszappana

legjobb

Fehéreműtű! Irigyelek,
Bene egy folt sem látanék;
S hogy oly szép fehér,
Megmondom miér!
Szappant csakis Schichttől vegyen,
S az is szarvas jegyű legyen.

Minden jó, anya

leányának a kelengyén kívül még a tővel-
keső igen értékes tanácsot fogja adni:
„Ovd fehéreműtűt a közönséges, jóllehet
olcsó szappanoktól. Csakis Schicht szar-
vasszappannal mosd, akkor finom sávo-
lyos vásznaid, a kényes csipkék és, puha
hanelek, valamint a többi fehéreműtű is,
legyen az fehér vagy szines, finom vagy
durva, olyan marad mint az új, mert
Schicht szarvasszappana kémiai és kon-
serválja a szövetet. Ha minden tisztítási
célszerűleg Schicht szarvasszappannal
fogod használni új otthonodban, sok fár-
adságot, munkát és pénzt fogsz magadnak
megtakarítani.”

Tisztasága 30.000 koronával
szavatoltatik.

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában Székesfehérvárott,